

mendaret, nisi hanc unam. Numquid non diximus: « Pater » noster, qui es in cœlis, » et cætera subsequencia? Quare post finitam orationem non aliquid nobis inde tractavit, vel quod a capite posuit, vel quod in fine conclusit, vel quod in medio collocavit? Si enim non in vobis sanctificatum fuerit nomen Dei, aut si non pertinueritis ad regnum Dei, aut si non in vobis facta fuerit voluntas Dei, sicut in cœlo, aut si non vos Deus custodierit, ne intretis in tentationem: quare nihil horum? Sed quid? « Amen dico » vobis, quia si dimiseritis peccata hominibus: » propter illud, « Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimit- » timus debitoribus nostris. » Prætermisiss omnibus petitionibus quas nos docuit, illam maxime docuit. Non multum fuerant illa commendanda, in quibus si peccator est, unde curetur agnoscat: commendandum, in quo si peccaveris, cætera non est unde sanari. Hoc enim debes dicere: « Dimitte nobis debita nostra. » Quæ debita? Non deest: homines sumus. Paulo plus locutus sum quam debui, dixi aliquid quod non debui, risi plus quam debui, bibi amplius quam debui, comedi amplius quam debui, audivi libenter quod non debui, vidi libenter quod non debui, cogitavi libenter quod non debui: « Dimitte nobis » debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus » nostris. » Peristi, si hoc perdidisti.

XIII. Videte, fratres mei; videte, filii mei; videte, filii Dei, videte quia dico vobis. Pugna cum corde vestro, quantum potestis. Et si videritis iram vestram stare adversus vos, rogare contra illam Deum: faciat te Deus victorem tui, faciat te Deus victorem, non inimici forinsecus tui, sed intrinsecus animi tui. Aderit enim et faciet. Plus vult ut hoc ab illo petamus, quam pluviam. Videtis enim, charissimi, quot petitiones docuit nos Dominus Christus,

¹ Matth. vi, 14.

et vix illic invenitur una quæ sonet de pane quotidiano: ut omnia quæ cogitamus, propter vitam futuram cogitemus. Quid enim timemus ne non nobis exhibeat illi, qui promisit et dixit: « Quærite primum regnum et » justitiam Dei, et hæc omnia apponentur vobis? Novit » enim Pater vester, quia ista necessaria sunt vobis, prius » quam petatis ab eo. Quærite primum regnum et justitiam Dei, et hæc omnia apponentur vobis¹. » Nam multi etiam fame tentati sunt, et aurum inventi, et a Deo non deserti. Perirent fame, si desereret cor eorum panis interior quotidianus. Ipsum maxime esuriamus. « Beati enim » qui esuriunt et sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturantur². » Potest autem infirmitatem nostram misericorditer intueri, et videre nos, quomodo dictum est: « Memento quia pulvis sumus³. » Qui de pulvere hominem fecit et animavit, pro isto figmento Unicum ad mortem dedit. Quantum nos amet, quis potest explicare, quis potest saltem digne cogitare?

SERMO LVIII⁴.

Item in Matth. VI. de Oratione Dominica, ad Competentes.

I. SYMBOLUM reddidistis, quo breviter comprehensa continetur fides. Jam et antea dixi vobis, quod ait apostolus Paulus: « Quomodo invocabunt, in quem non crediderunt⁵? » Quia ergo quomodo credatur in Deum, et accepistis, et tenuistis, et reddidistis: accipite hodie quomodo invocetur Deus. Ipse Filius, sicut audistis, cum

¹ Matth. vi, 33. — ² Id. v, 6. — ³ Psal. cii, 14. — ⁴ Alias 42 inter Homilias 50. — ⁵ Rom. x, 14.

Evangelium legeretur, docuit Discipulos suos et fideles suos hanc Orationem. Spem habemus obtinendæ causæ nostræ, quando talis jurisperitus nobis Preces dictavit. Assessor Patris, sicut confessi estis, qui sedet ad dexteram Patris: ipse est advocatus noster, qui futurus est iudex noster. Inde enim venturus est judicare vivos et mortuos. Tenete ergo et hanc Orationem, quam reddituri estis ad octo dies. Quicumque autem vestrum non bene Symbolum reddiderunt, habent spatium, teneant: quia die sabbati audientibus omnibus qui aderunt reddituri estis, die sabbati novissimo, quo die baptizandi estis. Ad octo autem dies ab hodierno die reddituri estis hanc Orationem, quam hodie accepistis.

II. Cujus caput est, « Pater noster, qui es in cœlis ¹. » Invenimus Patrem in cœlis; attendamus quemadmodum vivamus in terris. Sic enim debet vivere, qui invenit talem Patrem, ut dignus sit venire ad ejus hæreditatem. Dicimus autem communiter: « Pater noster. » Quanta dignatio? Hoc dicit imperator, hoc dicit mendicus; hoc dicit servus, hoc dicit dominus ejus. Simul dicunt: « Pater noster, qui es in cœlis. » Intelligunt ergo se esse fratres, quando unum habent Patrem. Sed non dedignetur fratrem habere servum suum dominus ejus, quem fratrem voluit habere Dominus Christus.

III. « Sanctificetur nomen tuum, » dicimus: « Veniat regnum tuum ², » Sanctificatio nominis Dei est, qua efficiamur nos sancti. Nam nomen ejus semper est sanctum. Optamus etiam venire regnum ejus: veniet, et si nolumus; sed optare et orare, ut veniat regnum ejus, nihil est aliud, quam optare ab illo, ut dignos nos faciat regno suo, ne forte, quod absit, veniat, et non nobis veniat. Multis enim non est venturum, quod tamen ven-

¹ Matth. vi, 9. — ² Ibid. 9, 10.

turum est. Eis enim venturum est, quibus dicitur: « Venite, benedicti Patris mei; percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi ¹. » Illis non veniet quibus dicitur: « Discedite a me, maledicti, in ignem æternum ². » Cum ergo dicimus: « Veniat regnum tuum, » oramus ut nobis veniat. Quid est, ut nobis veniat? Ut bonos nos inveniat. Hoc ergo oramus, ut bonos nos faciat; tunc enim nobis veniet regnum ejus.

IV. Addimus: « Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, ita et in terra. » Serviunt tibi Angeli in cœlo, nos serviamus tibi in terra. Non te offendunt Angeli in cœlo, non te offendamus in terra. Quomodo illi faciunt voluntatem tuam, sic faciamus et nos. Et hic quid oramus, nisi ut boni simus? Quando enim facimus voluntatem Dei, (nam ipse sine dubio facit suam,) tunc fit voluntas ejus in nobis. Et aliter bene intelligimus: « Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, ita et in terra. » Accipimus præceptum Dei, et placet nobis, placet menti nostræ: « Condelectamur enim legi Dei secundum interiorem hominem ³. » Tunc fit voluntas ejus in cœlo. Cœlo enim comparatur spiritus noster, terræ autem caro nostra. Quid est ergo, « Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, et in terra? » Ut quomodo menti nostræ placet tua jussio, sic ei consentiat caro nostra? et tollatur rixa illa de medio, quæ describitur ab Apostolo: « Caro enim concupiscit adversus spiritum, » spiritus autem adversus carnem ⁴. » Quando contra carnem concupiscit spiritus, jam facta est voluntas ejus in cœlo: quando contra spiritum non concupiscit caro, jam facta est voluntas ejus in terra. Erit autem plena concordia, quando ipse voluerit: sit modo pugna, ut possit esse victoria. Etiam sic bene intelligi potest, « Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, ita et in terra: » ut cœlum pona-

¹ Matth. xxv, 34. — ² Ibid. 41. — ³ Rom. vii, 22. — ⁴ Galat. v, 17.

mus Ecclesiam, quia portat Deum; terram autem infideles, quibus dictum est: « Terra es, et in terram ibis¹. Quando ergo oramus pro inimicis nostris, inimicis Ecclesiae, inimicis nomini christiano, hoc oramus, ut fiat voluntas ejus; « Sicut in caelo, ita et in terra, » id est, sicut in tuis fidelibus, sic et in tuis blasphematoribus, ut omnes caelum fiant.

V. Sequitur, « Panem nostrum quotidianum da nobis » hodie. » Potest simpliciter accipi orationem istam nos fundere pro victu quotidiano, ut abundet nobis; et si non abundat, non desit nobis. « Quotidianum » autem dixit: Quandiu « Hodie » vocatur²: Quotidie vivimus, quotidie surgimus, quotidie saturamur, quotidie esurimus. Det nobis panem quotidianum. Quare non dixit et tegumentum? Victus enim noster in cibo est et potu, tegumentum in vestitu et tecto. Nihil homo plus desideret. Quandoquidem dicit Apostolus: « Nihil intulimus in hunc mundum; » sed nec auferre aliquid possumus: victum et tegumentum habentes, his contenti simus³. » Pereat avaritia, et dives est natura. Ergo si ad quotidianum victum pertinet, quia et hoc bene intelligitur, quod dicimus, « Panem » nostrum quotidianum da nobis hodie: » non miremur, si nominato pane et caetera necessaria intelligantur. Quomodo quando Joseph invitavit fratres suos: « Homines » illi, inquit, hodie mecum manducabunt panem⁴. » Quare panem solum manducaturi erant? Sed a solo pane intellecta sunt caetera. Sic quando rogamus panem quotidianum, quidquid nobis propter carnem nostram in terra necessarium est, postulamus. Sed quid ait Dominus Jesus? « Quærite primum regnum Dei et justitiam, et hæc » omnia apponentur vobis⁵. » Intelligitur etiam hoc valde

¹ Gen. III, 19. — ² Hebr. III, 13. — ³ I Tim. VI, 7, 8. — ⁴ Gen. XLIII, 16. — ⁵ Matth. VI, 33.

bene, « Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, » Eucharistiam tuam, quotidianum cibum. Norunt enim fideles quid accipiant, et bonum est eis accipere panem quotidianum huic tempori necessarium. Pro se rogant, ut boni fiant, ut in bonitate et fide et vita bona perseverent. Hoc optant, hoc orant: quia si non perseveraverint in vita bona, separabuntur ab illo pane. Ergo, « Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, » quid est? Sic vivamus, ut ab altari tuo non separemur. Et verbum Dei quod quotidie vobis aperitur, et quodam modo frangitur, panis quotidianus est. Et quomodo illum panem ventres, sic istum esuriunt mentes. Et hunc ergo petimus simpliciter, et quidquid animæ nostræ et carni nostræ in hac vita necessarium est, quotidiano pane concluditur.

VI. « Dimitte nobis debita nostra¹, » dicimus, et dicimus; quia verum dicimus. Quis enim hic vivit in carne, et non habet debita? Quis est homo sic vivens, ut ei non sit ista oratio necessaria? Inflare se potest, justificare non potest. Bonum est illi, ut imitetur Publicanum, nec tumescat sicut Pharisæus, qui ascendit in templum, et jactavit merita sua, textit vulnera sua. Ille autem scivit quare ascenderit, qui dicebat: « Domine, propitius esto » mihi peccatori². » Hoc Dominus Jesus: considerate, fratres mei: hoc Dominus Jesus orare docuit Discipulos suos, illos magnos primos Apostolos suos, arietes nostros. Si ergo pro peccatis suis dimittendis arietes orant, agni quid debent facere, de quibus dictum est: « Afferte Domino filios arietum³? » Hoc ergo scitis vos in Symbolo reddidisse, quia inter caetera nominastis remissionem peccatorum. Remissio peccatorum una est, quæ semel datur; alia, quæ quotidie datur. Remissio peccatorum una est, quæ semel datur in sancto baptisate; alia, quæ quandiu

¹ Matth. VI, 12. — ² Luc. XVIII. — ³ Psal. XXVIII, 1.

vivimus hic, datur in Dominica Oratione. Propter quod dicimus : « Dimitte nobis debita nostra. »

VII. Et induxit nobiscum Deus pactum et placitum, firmumque chirographum, ut dicamus : « Sicut et nos dimittimus debitoribus nostris¹. » Qui vult dicere efficaciter : « Dimitte nobis debita nostra : » dicat veraciter : « Sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. » Si hoc quod est posterius, aut non dicit, aut fallaciter dicit; illud quod prius est, inaniter dicit. Maxime vobis dicimus : Dimittite omnia de cordibus vestris, quia ad sanctum baptisma acceditis. Et vos fideles, qui per hanc occasionem auditis hanc orationem et nostram expositionem, dimittite totum quidquid adversus aliquem habetis de cordibus vestris : ibi dimittite, ubi Deus videt. Aliquando enim homo dimittit ore, et tenet corde : dimittit ore propter homines, et tenet corde, non timens oculos Dei. Prorsus dimittite, quidquid est quod usque ad istos dies tenuistis, saltem his diebus dimittite. Non debuit occidere sol super iracundiam vestram², et multi soles transierunt. Transeat aliquando et iracundia vestra, dies magni Solis modo celebramus : illius Solis de quo dicit Scriptura : « Orietur vobis Sol justitiæ, et sanitas in pennis ejus³. » Quid est, in pennis ejus? In protectione ejus. Unde in Psalmo dicitur : « Sub umbra alarum tuarum protege me⁴. » Alii autem, qui in die judicii futuri sunt sero poenitentes, et infructuose dolentes, prædicti a Sapientia, quid tunc dicturi sunt poenitentiam agentes, et præ angustia spiritus gementes? « Quid nobis profuit superbia, et divitiarum jactantia » quid contulit nobis? Transierunt illa omnia tanquam » umbra. » Et inter cætera, « Ergo erravimus a via veritatis, » et justitiæ lumen non luxit nobis, et Sol non est ortus

¹ Matth. vi, 12. — ² Ephes. iv, 26. — ³ Malac. iv, 2. — ⁴ Psal. xvi, 8.

» nobis¹. » Ille Sol justis oritur : istum autem solem visibilem facit Deus quotidie oriri super bonos et malos². Ad illum videndum solem justis pertinent : modo in cordibus nostris habitat Sol iste per fidem. Si ergo irasceris; ne occidat sol iste in corde tuo super iracundiam tuam : « Non occidat sol super iracundiam vestram : » ne forte irasceris, et occidat tibi Sol justitiæ, et in tenebris remaneas.

VIII. Ne putetis autem quia nihil sit iracundia. « Turbatus est, inquit Propheta, præ ira oculus meus³. » Utique qui turbatur oculus, solem videre non potest : et si conatus fuerit videre, poena illi est, non voluptas. Quid est ira? Libido vindictæ. Libet hominem vindicari, et nondum est Christus vindicatus, nondum sunt sancti Martyres vindicati. Adhuc expectat patientia Dei, ut convertantur inimici Christi, convertantur Martyrum inimici : nos qui sumus, ut vindictam quæramus? Si quæreret illam Deus de nobis, ubi remaneremus? Ille qui nihil nos læsit, non vult se vindicare de nobis : et nos quærimus vindicari, qui pene quotidie Deum offendimus? Ergo dimittite : dimittite ex corde. Iratus es, noli peccare. « Irascimini, et nolite peccare⁴. » Irascimini quasi homines, si vincimini; et nolite peccare, ut iram in corde teneatis, (quia si tenetis, contra vos tenetis :) ne in illud lumen intretis. Ergo dimittite. Quid est ira? Libido vindictæ. Quid est odium? Ira inveterata. Ira inveterata si facta est, jam odium dicitur. Quod videtur confiteri ille, qui cum dixisset : « Turbatus est præ ira oculus » meus : » addidit : « Inveteravi in omnibus inimicis meis⁵. » Quod erat ira, cum esset nova, odium factum est; quia in vetustatem conversum est. Ira festuca est, odium trabes est. Aliquando reprehendimus irascentem, et odium tenemus

¹ Sap. v, 6-9. — ² Matth. v, 45. — ³ Psal. vi, 8. — ⁴ Id. iv, 5. — ⁵ Id. vi, 8.

in corde, et dicit nobis Christus : « Festucam in oculo fratris tui vides, et trabem in oculo tuo non vides¹. » Unde crevit festuca, ut trabem faceret? Quia non statim evulsa est. Quia passus es exire, et intrare solem toties super iracundiam tuam, fecisti illam veterem, attraxisti malas suspensiones, et rigasti festucam, rigando nutristi, nutriendo trabem fecisti. Expavesce vel quando dicitur : « Qui odit fratrem suum, homicida est². » Gladium non eduxisti, non vulnus in carne fecisti, non corpus plaga aliqua trucidasti : cogitatio sola odii in corde tuo est, et teneris homicida : reus es ante oculos Dei. Ille vivit, et tu occidisti. Quantum ad te pertinet, occidisti quem odisti. Emenda te, corrige te. Si in domibus vestris scorpiones essent aut aspides, quantum laboraretis, ut domus vestras purgaretis, et securi habitare possent? Irascimini, et inveterantur iræ in cordibus vestris, fiunt tot odia, tot trabes, tot scorpiones, tot serpentes; et domum Dei, cor vestrum; purgare non vultis? Ergo facite quod dictum est : « Sicut et nos dimittimus debitoribus nostris : » et securi dicite : « Dimitte nobis debita nostra, » quia sine debitis in hac terra vivere non potestis. Sed alia sunt illa magna crimina, quæ vobis bonum est in baptismo dimitti, et a quibus semper alieni esse debetis : alia quotidiana peccata, sine quibus hic homo vivere non potest, propter quæ necessaria est quotidiana oratio, cum suo pacto, cum suo placito : ut quomodo hilariter dicitur : « Dimitte nobis debita nostra ; » sic veraciter dicatur : « Sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. » Deinde ista diximus de peccatis præteritis, quid de cætero?

IX. « Ne nos inferas in tentationem : » dimitte quæ fecimus, et da ut alia non committamus. Quicumque enim tentatione vincitur, peccatum ipse committit. Etenim,

¹ Matth. vii, 3. — ² I Joan. iii, 15.

inquit apostolus Jacobus : « Nemo cum tentatur, dicat quoniam a Deo tentatur. Deus enim intentator malorum est : ipse autem neminem tentat. Unusquisque autem tentatur a concupiscentia sua abstractus et illectus. Deinde concupiscentia cum conceperit, parit peccatum : peccatum vero cum consummatum fuerit, generat mortem¹. » Ergo ne abstraharis a concupiscentia : noli consentire concupiscentiæ tuæ. Non est unde concipiat, nisi de te. Consensisti : quasi concubuisti in corde tuo. Surrexit concupiscentia : nega te illi : noli eam sequi. Illicita est, lasciva est, turpis est, alienat te a Deo. Noli dare consensionis amplexum, ne plangas partum : quia si consenseris, id est, cum amplexatus fueris, concipit. Cum concupiscentia conceperit, parit peccatum. Nondum times? Peccatum generat mortem : vel mortem time. Si peccatum non times, time quo perducit peccatum. Dulce est peccatum : sed amara est mors. Ipsa est infelicitas hominum : propter quod peccant, morientes hic dimittunt, et ipsa peccata secum portant. Peccas propter pecuniam, hic dimittenda est : peccas propter villam, hic dimittenda est : peccas propter mulierem, hic dimittenda est : et quidquid est propter quod peccas, quando oculos in mortem cluseris, hic dimittis, et ipsum peccatum quod committis tecum portas.

X. Dimittantur peccata : dimittantur præterita, cessent futura. Sed non potes hic vivere sine ipsis : vel minora, vel minuta sint, vel levia sint. Sed ipsa levia et minuta non contemnantur. De minutis guttis flumina implentur. Non contemnantur vel minora. Per angustas rimulas navis insudat aqua, impletur sentina; et si contemnatur sentina, mergitur navis. Sed non cessatur a nautis, ambulat manus : ambulat, ut quoti-

¹ Jacob. i, 13, etc.

die sentinae exhauriantur. Sic et tuæ manus ambulent, ut quotidie sentines. Quid est, ambulent manus? Dent, fac opera bona, ambulent manus tuæ. « Frange esurienti panem tuum, et egenum sine tecto induc in domum tuam: » si videris nudum, vesti¹. » Fac quantum potes, fac unde potes, fac hilariter, et securus mitte orationem. Habebit alas duas, geminas eleemosynas. Quid est geminas eleemosynas? « Dimittite, et dimittetur vobis; date, et dabitur vobis². » Una eleemosyna est, quæ fit de corde, quando fratri tuo dimittis peccatum. Altera eleemosyna est, quæ fit de substantia, quando pauperi panem porrigis. Ambas fac, ne sine una ala remaneat oratio tua.

XI. Ergo cum dixerimus: « Ne nos inferas in tentationem, » sequitur: « Sed libera nos a malo. » Qui vult liberari a malo, testatur quia in malo est. Ideo dicit Apostolus: « Redimentes tempus, quoniam dies mali sunt³. » Sed quis est qui vult vitam, et diligit videre dies bonos⁴? Quando omnis homo in hac carne non habet nisi dies malos: quis non vult? Fac quod sequitur: « Cohibe linguam tuam a malo, et labia tua ne loquantur dolum; declina a malo, et fac bonum; quære pacem, et sequere eam⁵: » et caruisti diebus malis, et impletur quod orasti: « Libera nos a malo. »

XII. Tres ergo petitiones superiores: « Sanctificetur nomen tuum; Veniat regnum tuum; Fiat voluntas tua, » sicut in cælo, et in terra; » æternæ sunt. Quatuor autem sequentes ad istam vitam pertinent. « Panem nostrum » quotidianum da nobis hodie. » Numquid quotidie petiti sumus panem quotidianum, quando ad illam satietatem venerimus? « Dimitte nobis debita nostra: » numquid in illo regno dicemus, quando debita non habebi-

¹ Isai. lxxviii, 7. — ² Luc. vi, 37. — ³ Ephes. v, 16. — ⁴ Psal. xxxiii, 13. — ⁵ Ibid. 14, 15.

mus? « Ne nos inferas in tentationem: » numquid tunc dicere poterimus, quando nulla erit tentatio? « Libera nos » a malo: » numquid dicemus, quando nullum erit unde liberemur? Quatuor ergo ista propter vitam nostram quotidianam nobis necessaria sunt, tria vero illa propter æternam. Sed omnia petamus, ut ad illam perveniamus; et hic rogemus ne ab illa separemur. Oratio quotidie dicenda est vobis, cum baptizati fueritis. In Ecclesia enim ab altare Dei quotidie dicitur ista Dominica Oratio, et audiunt illam fideles. Non ergo timemus, ne minus diligenter eam teneatis: quia et si quis vestrum non poterit tenere perfecte, audiendo quotidie tenebit.

XIII. Ideo die sabbati, quando vigilaturi sumus in Dei misericordia, reddituri estis, non Orationem, sed Symbolum. Modo enim nisi teneatis Symbolum, in ecclesia, in populo Symbolum quotidie non auditis. Cum autem tenueritis, ut non obliviscamini, quotidie dicite, quando surgitis, quando vos ad somnum collocatis, reddite Symbolum vestrum, reddite Domino, commemorate vos ipsos, non pigeat repetere. Bona est enim repetitio, ne subrepat oblivio. Ne dicatis: Dixi heri, dixi hodie, quotidie dico, teneo illud bene. Commemora fidem tuam, inspice te: sit tanquam speculum tibi Symbolum tuum. Ibi te vide, si credis omnia, quæ te credere confiteris, et gaude quotidie in fide tua. Sint divitiæ tuæ, sint quotidiana ista quodam modo indumenta mentis tuæ. Numquid non quando surgis vesti te? Sic et commemorando Symbolum tuum vesti animam tuam, ne forte eam nudet oblivio, et remaneas nudus, et fiat quod ait Apostolus, quod absit ate: « Si tamen expoliati non nudi inveniamur¹. » Vestiti enim erimus fide nostra: et ipsa fides et tunica est et lorica: tunica, contra confusionem; lorica, contra adversitatem.

¹ 2 Cor. v, 3.

Cum autem venerimus ad illum locum, ubi regnabimus, non opus est ut dicamus Symbolum: Deum videbimus, ipse Deus nobis visio erit¹; visio Dei fidei hujus merces erit.

SERMO LIX².

Item in Matth. VI: De Oratione Dominica, ad Competentes.

I. REDDIDISTIS quod creditis, audite quid oretis. Quoniam invocare non possetis, in quem non credidissetis, Apostolo dicente: « Quomodo invocabunt in quem non » crediderunt³? » ideo prius Symbolum didicistis, ubi est regula fidei vestrae brevis et grandis: brevis, numero verborum; grandis, pondere sententiarum. Oratio autem, quam hodie accipitis tenendam, et ad octo dies reddendam, sicut audistis cum Evangelium legeretur, ab ipso Domino dicta est Discipulis ipsius, et ab ipsis pervenit ad nos, « Quoniam in omnem terram exivit sonus eorum⁴. »

II. Ergo nolite inhærere terrenis, qui Patrem invenistis in cœlis. Dicturi enim estis: « Pater noster, qui es in » cœlis⁵. » Ad magnum genus pertinere cœpistis. Sub isto Patre fratres sunt dominus et servus: sub isto Patre fratres sunt imperator et miles: sub isto Patre fratres sunt dives et pauper. Omnes Christiani fideles diversos in terra habent patres, alii nobiles, alii ignobiles: unum vero Patrem invocant, qui est in cœlis. Si ibi est Pater noster, ibi nobis præparatur hæreditas. Talis est autem iste Pater,

¹ Forte visus. — ² Alias de Tempore 135. — ³ Rom. x, 14. — ⁴ Psal. xviii, 5. — ⁵ Matth. vi, 9.

cum quo possideamus quod donat. Dat enim hæreditatem, sed non moriens, illam nobis derelinquit. Non enim ipse discedit, sed ille permanet, ut nos accedamus. Quia ergo audivimus a quo petamus, sciamus et quid petamus, ne forte talem Patrem male petendo offendamus.

III. Quid ergo nos docuit Dominus Jesus Christus petere a Patre, qui est in cœlis? « Sanctificetur nomen tuum¹. » Quale beneficium est, quod petimus a Deo, ut sanctificetur nomen ejus? Nomen Dei semper est sanctum: quare ergo petimus ut sanctificetur, nisi ut nos per ipsum sanctificemur? Quod ergo semper sanctum est, ut in nobis sanctificetur oramus. Sanctificatur in vobis nomen Dei, quando baptizamini. Ut quid hoc orabitis, cum baptizati fueritis, nisi ut quod accipietis perseveret in vobis?

IV. Sequitur alia petitio: « Veniat regnum tuum². » Sive petamus, sive non petamus, venturum est regnum Dei. Quare ergo petimus, nisi ut veniat et nobis, quod venturum est omnibus sanctis? ut et nos Deus in numero sanctorum suorum habeat, quibus venturum est regnum ejus?

V. Dicimus tertia petitione: « Fiat voluntas tua, sicut » in cœlo, et in terra³. » Quid est hoc? Ut quomodo tibi serviunt Angeli in cœlo, et nos tibi serviamus in terra. Angeli autem ipsius sancti obediunt illi, non illum offendunt; faciunt jussa amando eum. Hoc ergo oramus, ut et nos præcepta Dei charitate faciamus. Iterum verba ista aliter intelliguntur. « Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, et in » terra. » Cœlum in nobis anima est, terra in nobis corpus est. Quid est ergo: « Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, » et in terra? » Sicut et nos audimus præcepta tua, sic nobis consentiat caro nostra; ne dum contendunt caro et spiritus, præcepta Dei minus implere possimus.

VI. Sequitur in Oratione: « Panem nostrum quotidiana

¹ Matth. vi, 9. — ² Ibid. 10. — ³ Ibid.

» num da nobis hodie¹.» Sive exhibitionem corpori necessariam petamus a Patre, in pane significantes quidquid nobis est necessarium, sive quotidianum panem illum intelligamus, quem accepturi estis de altari, bene petimus ut det nobis eum. Quid est enim quod oramus, nisi ne mali aliquid admittamus, unde a tali pane separemur? Et verbum Dei quod quotidie prædicatur, panis est. Non enim quia non est panis ventris, ideo non est panis mentis. Cum autem vita ista transierit, nec panem illum quaeremus quem quaerit fames; nec sacramentum altaris habemus accipere, quia ibi erimus cum Christo, cujus corpus accipimus; nec verba nobis ista dici habent, quæ dicimus vobis, nec codex legendus est, quando ipsum videbimus quod est Verbum Dei, per quod facta sunt omnia, quo pascuntur Angeli, quo illuminantur Angeli, quo sapientes fiunt Angeli, non quaerentes verba locutionis anfractuosa; sed bibentes unicum Verbum, unde impleti ructuant laudes, et non deficiunt in laudibus. « Beati » enim, ait Psalmus, qui habitant in domo tua, in sæcula sæculorum laudabunt te². »

VII. Ergo in hac vita petimus quod sequitur: « Dimitte » nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus » nostris³. » In baptismo omnia debita, id est, peccata prorsus dimittuntur nobis. Sed quia nemo hic potest vivere sine peccato, et si non magno crimine unde separetur ab illo pane, tamen nemo potest sine peccatis esse in hac terra, et non possumus accipere nisi unum baptismum semel; in Oratione accipimus, unde quotidie lavemur, ut nobis peccata nostra quotidie dimittantur: sed si faciamus quod sequitur: « Sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. » Itaque, fratres mei, moneo vos, in Dei gratia filios meos, et sub illo Patre fratres meos, moneo vos, ut

¹ Matth. vi, 11. — ² Psal. lxxxiii, 5. — ³ Ibid. 12.

quando aliquis offendit et peccat in vos, et venit et confitetur, et petit a vobis veniam, ignoscatis illi, et continuo ex corde dimittatis, ne vobis a Deo veniam venientem prohibeatis. Si enim non dimittitis vos, nec ille dimittet vobis. Ergo et hoc in ista vita petimus: quia et hic possunt dimitti, ubi possunt haberi peccata. In illa autem vita non dimittuntur, quia nec habentur.

VIII. Deinde petimus dicentes: « Ne nos inferas in tentationem, sed libera nos a malo¹. » Et hoc in ista vita nobis necessarium est petere, ne inferamur in tentationem, quia hic sunt tentationes; et liberemur a malo, quia hic est malum. Ac per hoc omnes istæ petitiones septem, tres ad vitam æternam pertinent, quatuor ad vitam præsentem. « Sanctificetur nomen tuum: » semper erit. « Veniat regnum tuum: » hoc regnum semper erit. « Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, et in terra: » semper erit. « Panem nostrum quotidianum da nobis hodie; » non semper erit. « Dimitte nobis debita nostra: » non semper erit. « Ne nos inferas in tentationem: » non semper erit. « Sed libera nos a malo: » non semper erit; sed ubi est tentatio, et ubi est malum, ibi necessarium est ut petamus.

¹ Matth. vi, 13.